

IDENTITA A ZODPOVĚDNOST V MYŠLENÍ
VÁCLAVA HAVLA*Markus Hipp*

V obsáhlém a mnohotvárném díle českého spisovatele, bojovníka za občanská práva a státního prezidenta Václava Havla představuje pojem identity hlavní motiv, který se často vrací a v různých variantách výrazových možností jeho myšlení – v dramatech, dopisech, esejích, rozhovorech a projevech – se obměňuje a dále vyvíjí. Zatímco se Havel ve svých divadelních hrách omezuje na to, předvést nám groteskní a absurdní důsledky světa, ztrácejícího stále více svoji identitu, – přičemž ovšem ponechává plně na divákovi anebo čtenáři, zda-li z toho vyvodí vlastní závěry –, lze mnoho jeho esejistických úvah číst jako pokus, najít v tomto a za takto teatrálně odhaleným světem zdání něco, co by se dalo spolu s Franzem Kafkou označit jako to „Nezničitelné“ v člověku. Otázku po identitě člověka pokládá Havel za neodlučitelnou od otázky po lidské zodpovědnosti. Převzetí zodpovědnosti jako podmínky pro akceptanci sebe sama se nedá u Havla považovat za jenom relativní, čistě pozivisticky vysvětlitelný akt, nýbrž probíhá koneckonců jako nepřenosné totální zaujetí stanoviska jednotlivého člověka vůči nezúčtovatelné poslední instanci. V převzetí zodpovědnosti vidí Havel akt lidské transcendence, který probíhá před absolutním horizontem bytí. Svědectvím procesu uvědomění a reflexe jeho vlastního životního a myšlenkového vývoje byly především „Dopisy Olze“, sbírka dopisů, které Václav Havel psal z vězení své ženě Olze a které proto tvoří těžiště předkládané analýzy.